

ממש נדירים. כדי לבנות שירות מסוג כזה, שבראשו יעמוד ציון, היה אז צורך בכאלף תומאן.

הציגו אותנו בפני מר ס"נ (שמו המלא מצוי בזיכרונותיי, במקור), כדי שנרכוש מידו את כל הדרוש. הוא אמר, שמה שאנו צריכים מצוי אכן במחסן ברשותו. שילמנו לו את הסכום במזומן אך את מסירת הסחורה דחה מיום ליום, עד שהתברר שהכלים הדרושים אינם כלל במלאי. הוא רצה לייבאם מבגדאד, אלא שהמלחמה בעיראק, שהביאה להשתלטות בריטניה על הארץ השכנה, מנעה זאת ממנו לדבריו. לא הפסקנו לפנות אליו, אבל הפעם לשם קבלת כספנו בחזרה. הוא התיש אותנו שוב ושוב, עד שאילצנו להיכנע ולוותר.

גם היום אני פוגש את האיש מדי פעם, וברוב חוצפתו הוא עדיין מרעיף עליי סימני ידידות. נראה ששכח את חובו, שלפי תעריפי היום הכפיל את עצמו פי מאתיים עד שלוש מאות פעמים.

פרק ח': 'ילדי טהראן'¹⁰⁸

בשנת 1942, בעיצומה של המלחמה, כשהעולם היה שרוי בגיהינום של ממש, הגיעו לאיראן קבוצות של ילדים ובני נוער יהודים, יוצאי פולין, משטחי ברית המועצות, דרך בנדר פהלווי.¹⁰⁹ קודם להגעתם, הגיע מברק ששלח בן-צבי ובו הודיעני, שהקבוצה הראשונה של הילדים היהודים, 800 במספר, תגיע בתוך יומיים לטהראן הבירה. הוא ביקשני להיערך לקליטת הפליטים בעזרת יהודי איראן, עד להגעת נציג הסוכנות היהודית.

התחלתי מיד בצעדים הדרושים. הכנסתי לסוד העניין כמה ידידים, כמו מוסא טוב ועזיז אלקאניאן. עד מהרה התארגנה קבוצה, שהתמסרה לעניין בלב ונפש. הודעתי בבית-הכנסת חסן-אבאד¹¹⁰ על הגעת הילדים, כל אחד מהמתפללים הביע נכונות להגיש סיוע. כמה מהמשפחות לקחו לביתן ילד או כמה ילדים. למרבה הצער חלו הילדים במחלת הטיפוס בשל אי-הקפדה על ההיגיינה ובגלל תנאי חייהם הקשים. המחלה נפוצה חיש מהר גם בין יהודי המקום, ואף הפילה קורבנות מביניהם. לבסוף הגיע נציג הסוכנות ויחד עם ארגון ה'ג'וינט', שהגיש סיוע כספי, נעשו ההכנות להעלאתם לארץ ישראל. בהדרגה הגיעו עוד קבוצות ואף הן נשלחו לארץ האבות.

פרשה זו מכונה בדברי ימי עם ישראל בדורנו כפרשת 'ילדי טהראן', והיא מוכיחה עד כמה יודעים היהודים להתלכד ולהתאחד בשעות משבר. הלוואי שבזמנים של רוגע, רווחה וחירות, היינו יודעים לשמור על רגש כזה של לכידות ואחדות.

שנות האימה של מלחמת העולם

האימה הראתה את פניה בכל זמן ובכל מקום. היהודים, בניו של עם ישראל, ראו את חרדת המוות מול עיניהם. הגרמנים כבר הגיעו עד קווקז. בכל לילה נשמעו בשידורי רדיו ברלין דבריו האיומים של השדרן שאהרוח', בנו של ארבאב כיח'וסרו.¹¹¹ דבריו הזהדו כרעמים בלבבות. הוא חזר והודיע שבתוך כמה ימים יגיעו החיילים הנאצים עטורי הניצחון לטהראן. בטהראן עצמה הוקמה 'המפלגה הנאצית'¹¹² ומר מ'תין ד'פ'ת'רי,¹¹³ שכיהן מאוחר יותר כראש האגודה לזכויות אדם באיראן, עמד בראשה.

יום אחד, כשהייתי אצל בן-לוי, בא אליו אדם בשם גילאל, שהיה מועסק בביטוח אצל הגרמנים בטהראן, ואמר "אוטוטו יגיע צבאו של היטלר לטהראן. הגרמנים יחרימו את כל רכושם של היהודים ולא יותירו להם דבר. אתה חברי. שמע בקולי, רשום את כל רכושך על שמי, ואני אתן לך פינה בטוחה בביתי. לכשתעבור הסכנה, תצא בריא ושלם מביתי ורכושך יוחזר אליך".

בן-לוי נענע בראשו, וכדי שאיש שיחו יתבסס בדעתו הנלוזה אמר "זה רעיון לא רע. אך מה יהיה עם הדוקטור? מה אתה מציע לו?" גילאל ענה "אצלו הדברים ברורים. מי שידוע כציוני בכל מאודו, וכולם מכירים אותו כעוצר פלסטין, לא יצא חי מידי צבא היטלר".

צילו האפל של היטלר הכביד גם על העסקות בבאזאר. ייבאתי מתל-אביב כמות של קקאו עבור חברתו של בן-לוי. מחירו של כל ק"ג נקבע ל-18 ריאל, אך לא היה ביקוש, והוא לא נמכר אפילו במחיר העלות. הסכמנו למכור במחירי הפסד, וגם אז לא נמצאו קונים.

לאחר שלושה בשהריוור 1320,¹¹⁴ הגיע יום אחד מתווך שהביע נכונות לקנות את הקקאו ב-20 ריאל לק"ג. הוא קיבל תשובה שלילית. כעבור ימים אחדים הציע מחיר גבוה יותר. גם הפעם נדחה. עד שנמצא קונה שהיה מוכן לשלם 30 ריאל לכל ק"ג, אלא שהאיש רצה לתת שטר דחוי לשלושה חודשים במקום מזומנים. הוא היה סבור, שעד שיגיע מועד הפירעון יגיע היטלר לטהראן ויחסל את היהודים, והקקאו יישאר בחזקתו חנים אין כסף. בשל כך רצה בן-לוי גם הפעם לתת תשובה שלילית. קראתי לו הצידה ואמרתי "אם אכן יגיעו הגרמנים לאיראן, הסחורה כבר לא תהיה שלך. אם ישותם הנאלחת לא תצוץ כאן,

הרי שהרווחנו". הוא השתכנע. העסקה נעשתה. צבאו של היטלר לא נכנס לאיראן. הסוחר-הקונה נאלץ לממש את המתחייב בתום שלושת החודשים. הוא אומנם עמד על המקח, אך לא ויתרנו. התברר שהאיש נהג בדרך זו עם עוד רבים מיהודי טהראן. הוא קיווה שכל העסקות יניבו לו רווחים, והוא יבלע את כספי היהודים, אך הוא הגיע לפשיטת רגל, ולבסוף שלח יד בנפשו.

שיבה לארץ הקדושה

יום אחד ראיתי שעל דלת ביתי בטהראן ציירו צלב קרס. הסמל הופיע על בתי יהודים רבים נוספים. המצב כבר לא היה כבימים ימימה. כולנו היינו שרויים בחוסר ביטחון ולא ידענו מה ילד יום. שיבה לארץ ישראל כבר לא הייתה קלה כבשנים קודמות. הדרך לבגדאד הייתה חסומה ונתונה לפיקוח צבאי בריטי. מתוך חוסר ברירה ניגשתי לנספח המסחרי הבריטי, שהיה מכר שלי, וביקשתי שייתן לי מכתב המלצה לנספח הצבאי הבריטי, כדי שזה יסכים שאני ומשפחתי נטוס לפלשתינה במטוס צבאי בריטי. הנספח הצבאי הסכים, בתנאי שהדבר יעשה בשני שלבים, בתחילה נטוס רעייתי, ילדנו הקטן ביותר כרמל ואני. כך הגענו לארץ הקדושה במטוס שהיה שייך לאנגלים.

בהגיעי לארץ ישראל נסעתי לירושלים לפגוש את בן-צבי. לאחר שיחת נימוסים רגילה הוא הביע תרעומת ושאל "מדוע חזרת לכאן? האם אינך יודע עד כמה המצב חמור, והגרמנים כבר הגיעו לאל-עלמיין!¹¹⁵ בדעת האנגלים להתפנות מארץ ישראל. אנחנו ביקשנו מהם שלפני שיעזבו, יתנו לנו כלי נשק כדי

להתגונן, ואם למות, שיהיה זה אגב הגנה על עצמנו ועל ארץ ישראל. אך הם דחו את בקשותינו ואמרו שגם להם אין די נשק".

דבריו של בן-צבי הדאיגו אותי מאוד. לא חרדתי רק לבני משפחתי הקטנה, אלא לכל המשפחה הגדולה, העם היהודי. הרגשנו כאילו העולם עומד על סף האבדון, והגיע לסוף הדרך. הדאגה הייתה רבה. אימה ופחד היו נחלת כולם. צבא גרמניה התפשט כמחלת הסרטן, והגיע במהירות רבה לחלקים נוספים בעולם, כשהוא משליט מוות ומחנק.

חלפו אך יומיים מאז נפגשתי עם בן-צבי, ודבר מתקפתו של גנרל מונטגומרי¹¹⁶ באל-עלמיין וניצחונו על הגרמנים, שנאלצו לסגת, פורסם ברבים. היה זה אחד הניצחונות המזהירים ביותר במלחמה. נרגעתי, אך לא לגמרי. יהודי העולם היו נתונים בחרדות עמוקות. מעתה ואילך אגדת הצבא הגרמני הבלתי מנוצח פינתה את מקומה לעוד מפלות שבאו בזו אחר זו. הימים עברו, ונולדו תקוות לעתיד לבוא.

עזרה לאיראנים מוסלמים בארץ הקודש

יום אחד, כשעברתי ברחוב אלנבי בתל-אביב, שמעתי שני אנשים משוחחים ביניהם בפרסית. אחד מהם אמר לחברו "אדוני הקולונל! כבר עייפתי. אני גם לא מבין את שפתם". ניגשתי אליהם ואמרתי "אני איראני. אם יש לאל ידי לעזור לכם במשהו, אשמח". אורו פניהם. הקולונל נטל את ידי, ובשמחה ילדותית אמר "אלוהים שלח אותך לעזור לנו, אנשים ללא קרוב וגואל! אני ואדון זה, שהוא רב-סרן, שנינו חולים. באנו לכאן

להירפא. הגענו זה עתה. אנחנו לא יכולים אפילו למצוא מלון שיענה לדרישותינו. איננו יודעים לקרוא את הכתוב, איננו דוברים את לשון התושבים, ואיננו מתמצאים בכתובות. מה נעשה כשנצטרך לפנות לרופא ולכירורג?"

הצגתי את עצמי, והבטחתי להם שאעשה כל שביכולתי לסייע בידם. התברר שהקולונל חולה במערכת העיכול והרב-סרן זקוק לניתוח. הקולונל היה סגן ראש משטרת טהראן, ועמד על כך שיראה רופא מומחה למחלות פנימיות. הבאתי אותם למלון, שם שיכנו אותם בחדר אחד. כעבור יום נפגשתי עמם. את הקולונל הבאתי לקליניקה של פרופסור צונדק,¹¹⁷ מומחה ידוע למחלות פנימיות. הוא סיפר לרופא שהרופאים באיראן אבחנו אצלו מחלה מסוכנת. ואמרו לו, שלוש שנים קודם לכן, שאם יקפיד להימנע לחלוטין מבשר ומיין, הוא יחיה שלוש שנים. עתה תמו שלוש השנים והוא, הוסיף הקולונל, מצפה יום-יום למוות. תרגמתי את דבריו לרופא, שחייך חיוך סלחני והקשיב בתשומת לב לדברי החולה. הוא ערך לו בדיקות רפואיות שנמשכו שבוע שלם, ולבסוף אמר לקולונל "לך בשמחה ותהיה רגוע. אין לך שום מחלה מסוכנת. החומציות במעיים גבוהה מהנורמה. אתה רשאי לאכול בשר, וגם לשתות יין מותר לך אם לא תפריז. כל ערב לפני השינה עליך לקחת כדור אחד מהכדורים שארשום לך". הקולונל שמח מאוד, וכשיצאנו מהרופא הוא חיבקני ונתן לי נשיקה. הוא הודה לי עוד ועוד, וביקש שאבטיח לו לבוא לבקרו כשנשוב לטהראן. אמרתי לו שעשיתי הכול כחובה של יהודי, ואין לתגמל אותי על כך. כשראיתי את שמחת הזמנתי אותו ואת הרב-סרן ליפו, שם סעדנו במסעדה ערבית ארוחת צהריים של קבאבים. גם הרב-סרן קיבל ממני עזרה והדרכה. הוא עבר ניתוח קטן, שאותו הגדירו בטהראן כסיוט,

ומצבו השתפר. שניהם חזרו לטהראן.

לאחר הכרזת המדינה נפתח זרם של איראנים מוסלמים שהגיעו לישראל לטיפולים רפואיים קשים ומסובכים. אך המהפכה האיסלאמית קטעה את המגמה הזו. עתה, כשאני עוסק בכתיבת זיכרונותיי, אני שואל את עצמי, עד כמה קנאות דתית יכולה לגרום לפגיעות אנושות בבני אדם. בקונסוליה האיראנית בירושלים עבד גוי יליד העיר שיראז. הוא היה צורר יהודים. הוא גדל בין הערבים. כולם קראו לו בשם דחייל. הוא הכיר אותי וידע שאני מתומכיה הנלהבים של התנועה הציונית. יום אחד נסעתי באוטובוס בין-עירוני, והאוטובוס נעצר בשדה, כדי שהנוסעים יוכלו לרדת ולנוח מעט. אחרינו הגיע אוטובוס אחר שנוסעיו, שכולם היו ערבים, ירדו גם הם. דחייל היה ביניהם. ברגע שהבחין בי החל לצרוח בערבית ולהסית את הנוסעים נגדי. כל הערבים פנו אליי. חיש מהר הייתי מוקף בטבעת של קנאים. הסכנה הייתה ממשית. לא ידעתי כיצד להגיב אם אותקף. אלוהים היה בעזרי. בעוד שדחייל ממשיך להסית את אחיו לדת נגדי ופיו מתמלא קצף, קרא נהג האוטובוס שלנו לכל הנוסעים לעלות. עלינו, ואני נחלצתי מהסכנה. דחייל הכה באגרופיו באוטובוס המתרחק שלנו, ממש כמטורף, כמו חמור שהתפרע. אמרתי לעצמי, שאם לאדם הזה היה קצת שכל, יכולתי לספר לו מה עשיתי ממש באותם ימים, למען קולונל ורב-סרן מבני דתו. האם גם אז היה מגלה כלפיי, בן-ארצו היהודי, באותה מידה של טינה בהמית?

ארץ ישראל על סף העצמאות

שנת 1947. שנתיים מתום המלחמה. אך עקבותיה ניכרו עדיין היטב במזרח ובמערב. איראן הייתה נתונה בתוהו ובוהו, בעוני ובפיגור. בארץ ישראל היה המצב הכלכלי לא קל, גם אני סבלתי מקשיים כלליים ומבעיות אישיות. בטהראן, לא זו בלבד שההמונים הוסתו נגד לוחמי החירות בארץ ישראל, אלא שקמו אנשים צרי-עין והפיצו עליי עלילות, כגון: דוקטור חביב לוי, הציוני וסוכן מדינת הקש המכונה ישראל, מבריה לציונים כספים מאיראן. מכאיב ומרגיז מכול היה, שאחד מאותם האנשים שדיברו בי סרה, היה יהודי שרצה 'לדפוק' אותי בגלל מחלוקת שנתגלעה בינינו. באותה שנה, טרם שובי לטהראן, הלכתי להיפרד מבן-צבי. בפגישה הוא אמר "עתה, כשרוא שאה סולק מכס המלוכה וכשבנות הברית מחזיקות כוחות באיראן, קיים יותר חופש פעולה, ומותר להקים בה מפלגות ואגודות, כמו בימים שלפני עליית רזא שאה. אני מבקש ממך, שבשובך לטהראן תקימו מחדש את 'האגודה הציונית', ותגישו עזרה של ממש לעליית יהודי איראן לישראל. בימים הקרובים יגיע לאיראן ד"ר גולדברג¹¹⁸ כנציג הסוכנות היהודית. עליך ועל חבריך לשתף עמו פעולה בכנות וברצינות". קיבלתי את המלצת בן-צבי בלב ונפש. ד"ר גולדברג, אכן, הגיע לטהראן זמן קצר לאחר שובי. היה זה איש אציל שמונה מאוחר יותר לשופט רם דרג בירושלים.

להחייאת 'האגודה הציונית', שקמה בשעתה באיראן ופעלה בתקופה שלאחר הצהרת בלפור, יזמתי פגישה של כמה מראשי הציבור. הם בחרו בי לראש האגודה. אך חזקה הייתה עליי צוואתו של אבי, לעולם לא לשרת את הציבור כיושב ראש.

התנצלתי על דחיית המינוי. הצעתי את מוסא טוב המנוח לתפקיד. היו לו קשרים עם המשטרה. הוא נימק את התנגדותו בכך, שאינו איש 'של עניינים מסוג זה'. ניסיתי לעודדו, והבטחתי שאהיה תמיד לצידו ואגיש לו עזרה. אך הוא נשאר איתן בסירובו.

באותם ימים ייצג מוראד אריה¹¹⁹ את יהודי איראן במג'לס (הפרלמנט). לא הייתה לו השכלה של ממש, אך הוא טען שהוא 'דיפלומט' מומחה. האינטרס האישי הפך אותו למתנגד עקשן לציונות ולפעילות הציונית באיראן. הוא איים, שאם לא תבוטל האגודה הוא ידווח עליה ללשכה הפוליטית (של המשטרה) ואף מימש את איומו. הלשכה המדינית שיגרה סוכנים לחפשני. באותם ימים עמד הגנרל שריף בראש הלשכה. בנימה צבאית קשוחה הוא פנה ואמר "שמעתי שהקמת אגודה ציונית". אמרתי "כבודו, שמעת נכון". הוא שאל "לאיזו תכלית ולמה?" השבתי "אם תרשה לי, אגיד לך למה. אם לא תסכים, אסגור מיד את האגודה. אנחנו היהודים מתגוררים באיראן 2,500 שנה. תמיד סרנו למשמעת השלטונות, ומעולם לא התערבנו בעניינים מדיניים. בשנים עברו היו היהודים דתיים מאוד והרבו ללכת לבתי-הכנסת, והרבו בתפילות. המוסלמים ראו בהם טמאים ונמנעו מלהתרועע עמם. היום המצב השתנה לחלוטין. מפלגת 'תוך'ה¹²⁰ מושכת אליה צעירים, מוסלמים כיהודים. חובה לקיים אגודות וגופים אחרים, כדי שהצעירים יפנו אליהם. האגודה הציונית יכולה להיות אחד מהם. "מטרתנו העיקרית היא למנוע מהצעירים היהודים להפוך לקומוניסטים, כדי שלא ימסרו את הארץ הזו, שבה חיים היהודים עשרים וחמש מאות שנים, לידי הזרים. אם אתה מתנגד לגישה הזאת, רק אמור ואנחנו נחסל את האגודה הציונית עוד היום".

הגנרל שריף שקע במחשבות. הוא הדליק סיגריה וגם הציע לי אחת. כעבור כמה רגעים אמר לי להמתין בחדר עד שובו. הוא קם והלך לחדר אחר. כשחזר, היו עמו עוד כמה אנשים. הוא ביקש ממני לחזור על הדברים שאמרתי, כדי שגם האחרים ישמעו אותם. עשיתי זאת. הנוכחים הסכימו לנכונות דבריי. הגנרל אמר "עתה, כשאין כל חילוקי דעות בינינו, תמשיכו בפעילותכם במלוא המרץ ועשו הכול כדי שהצעירים לא ייגררו אחרי מפלגת טודה".

שמרתי על קור רוח וניצלתי את ההזדמנות לומר "התואיל לנסח את הסכמתך בכתב, כדי שעל סמך הכתוב ובהתאם להשקפתך, נוכל להמשיך בעשייה?" הגנרל הסכים, ובו במקום נתן בידי מכתב רשמי, שבו נאמר, שאין כל מניעה חוקית לייסוד האגודה הציונית, וכי אנו נהנים מחופש פעולה מלא בהקמתה ובהפעלתה.

התנגשות בין מוראד אריה ד"ר גולדברג

אחרי ששלטונות איראן נתנו אישור בכתב לפעילות האגודה הציונית, נקט מוראד אריה דרך התנגדות שונה. אחד מידידי העשירים ובעלי ההשפעה של מוראד אריה, אמיר מוליון, ערך ערב אחד מסיבה גדולה בביתו, אינני יודע מאיזו סיבה. למסיבה הוזמנו כמה יהודים חשובים, וגם אני נמנית עמ הקרואים. אריה נכח כמובן במסיבה. ברגע שראה את ד"ר גולדברג פתח בנאום קטגוריה נגד האגודה הציונית. הוא רצה להוכיח באותות ובמופתים שקהל בוחריו מתנגד לאגודה כזאת, ושעדיף לחסלה בהקדם.

ד"ר גולדברג נפגע, אך השתדל לשכנעו בדברים מתונים, שקיום האגודה חיוני מאוד בימים רגישים של משבר עבור יהודי איראן ומדינת ישראל. הרגתי את ד"ר גולדברג באומרי, שגם לי יש מה להשיב לאריה, ועוד אשמיע את הדברים. אחד משותפיו של המארח, יחיא מולאים, כיבד אותי ללא הרף במשקאות חריפים. היה ברור שנרקמת מזימה לגרום לשיכרוני, כדי שלא אוכל לספר את העובדות לנוכחים. אך אני ידעתי מה כושר 'הקיבול' שלי, ונמנעתי מלהפריז בשתייה. ביקשתי לשאת דברים על הצורך באגודה הציונית. היו אלה דברים בעלי עוצמה שהשפיעו על הנוכחים. גם ד"ר גולדברג הוסיף דברים. במצב הזה בחר מוראד אריה לשתוק, וכמאמר הפתגם הפרסי "הצבע השחור נשאר נחלת הסיר".

שותף רמאי

כפי שכבר סיפרתי, אחרי שעזבתי את מחלקת הבריאות הצבאית, פרשתי גם מריפוי שיניים. נסיעותיי התכופות אילצוני למצוא את פרנסתי בעסקי מסחר. רציתי לשלב בכך גם שירות לציבור, ולכן הקמתי חברת תרופות בשם 'פארס', בשיתוף כמה אנשים, כשאני אחד השותפים הבכירים. את נסיעותיי ניצלתי לחיזוק חברת התרופות על-ידי ייבוא תרופות לאיראן. נהנית מאמון ב'בנק שאהי', וקיבלתי הלוואה רצינית עבור החברה. אחד השותפים, שעליו סמכתי מאוד, זיף חשבונות, גנב סכום גדול מאוד, ובדרך זו הוא הפך אותי לחייב. בעוד שהוא הקים באחד מהרבעים היוקרתיים של טהראן, בית גדול ויפה, שכל מטר מרובע מהזכויות שבו עלה לא פחות ממאה תומאן, אני

הייתי במצב ביש. נאלצתי לפנות לאחד מעורכי הדין הטובים בטהראן, בשם נוו-נהאל טהראני, שאותו הכרתי עוד מפריז. בבירת צרפת עזרתי לו פעמים אחדות, והוא חיפש הזדמנות לגמול לי. סיפרתי לו את סיפור המעשה. בין היתר ציינתי באוזניו שאותו אדון ק' (שמו שמור בזיכרונותי), מעל בשני מיליון תומאן מכספי החברה. ביקשתי מעורך הדין המפורסם לעשות כל שלאל ידו להעמיד את האיש לדין. הסתבר שעורך הדין הכיר את שם האיש ואת מעשיו הבלתי חוקיים. הוא הזמין עבורנו כוסות תה וכיבדנו בסיגריה. הוא המתין קצת ואז שאלני "ד"ר יקירי, האם אתה יודע כמה עלו לך התה והסיגריה?" לא הבנתי את דבריו כהלכה והשבתי בשלילה. הוא אמר: "כל אחד עלה לך מיליון תומאן. הרי תביעתך היא על סך שני מיליון תומאן". ואז הוסיף: "ראה את העניין כמחוסל. אדון זה ושותפיו כבר גנבו במקומות שונים מיליוני תומאן. יש להם די כסף לבזבז במשרד המשפטים, כך שלבסוף עוד תצא חייב. אני מוותר על דמי הייצוג שלי בסך 200 אלף תומאן. בזכות הקשר והידידות בינינו אני מבקש ממך, ידידי הטוב, שתראה את הפרשה כמחוסלת. צא מחר ומצא לך פרנסה אחרת". הודיתי למר טהראני ועזבתי את משרדו.

פרק ט'-ארץ ישראל: לבלוב תוך כדי מאבק

בשנים הקשות של מאבק יהודי ארץ ישראל להשגת העצמאות, היו בארץ ציון, סיני ואבנר, בניי, שלבשו מדי צבא. רעייתי, כרמל ואני היינו בטהראן, וציפיתי בכל רגע להגיע לתל-אביב. הלוחמים היהודים נלחמו בכל כוחם. קורבנות נפלו בדרך